EPAPU "Eduardo Pondal"
Dto. Xeografía e Historia

Guía didáctica de Historia da Arte 2º Bacharelato semipresencial
Curso 2023-2024

Horario titoría lectiva	Grupo mañá: martes 09:15 a 10:00 Grupos tarde: luns 19:00 a 19:45
Horario titoría de orientación	luns 17:30 a 18:15 venres 10:45 a 12:15
Profesora	María del Carmen Rodríguez García
Correo	maria.rodriguez.garcia.1976@gmail.com
Teléfono do centro	881 960 901 ext 60915

1. MATERIAIS E RECURSOS

· **Libro de texto:** *Historia da arte* (2023): Triadó, J.R., Pendás García, M., Triadó Subirana, X. Editorial Vicens Vives.
· **Aula Virtual:** onde aparecerán os materiais empregados e mencionados nas titorías lectivas, as actividades recomendadas e outros materiais considerados de interese.
· **Recursos web**: existen moitos materiais de utilidade na red que se irán recomendando na aulavirtual. Para o estudo e análise das obras e a preparación do vocabulario específico é moi interesante a páxina *"Polos vieiros da arte":*
https://vieirosdaarte.blogspot.com/p/comentarios.html

2. INTRODUCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Historia da Arte ten por obxecto de estudo a obra de arte como produto resultante da intelixencia, da creatividade e da actuación humanas, que se manifestaron de xeito diferente nas diversas sociedades e culturas ao longo do tempo.

O estudo da historia da arte débelle achegar ao alumnado os coñecementos necesarios para a análise, a interpretación e a valoración da arte a través da linguaxe das formas e do pensamento visual. A obra de arte, xunto con outras fontes de coñecemento histórico, constitúe un valioso testemuño para coñecer a mentalidade, a cultura e a evolución das sociedades: é, daquela, imprescindible estudala no seu contexto histórico, social e cultural, incidindo á vez no feito de que as obras artísticas poden perdurar a través do tempo con usos e funcións sociais diferentes en cada época. Tampouco hai que esquecer que na sociedade actual, altamente tecnificada, o ámbito das artes plásticas tradicionais se viu agrandado coa achega doutras manifestacións procedentes das novas tecnoloxías e dos medios de comunicación visual, de maneira que o universo da imaxe forma parte da nosa realidade cotiá.

Proponse unha selección que permita unha aproximación xeral ao desenvolvemento da arte occidental, desde o nacemento do clasicismo na antigüidade grecorromana ata a arte contemporánea.

A complexidade dos factores que interveñen na creación da obra de arte e a especificidade de cada linguaxe artística esixen utilizar un método de análise que integre distintas perspectivas, entre

as que poden sinalarse, polo menos, a formal, a sociolóxica e a iconolóxica. A perspectiva formal oriéntase a ver, recoñecer e valorar a materialidade das formas artísticas como unha linguaxe específica, a descubrir os seus procesos e as técnicas de creación, a función ou as funcións para as que foron creadas, así como as concepcións estéticas que manifestan. A perspectiva sociolóxica aborda a relación entre os/as artistas e a os/as clientes, as persoas destinatarias da obra, as formas de patrocinio, a consideración social do/da artista, ou a demanda e o consumo de arte. Canto á perspectiva iconolóxica, parte da análise iconográfica para indagar no significado último que o/a autor/a da obra pretende transmitir.

3. CONTIDOS E TEMPORALIZACIÓN

Grupo mañá martes 09:15 a 10:00

1º TRIMESTRE			
DATAS	BLOQUES DE CONTIDOS	TEMAS	OBRAS
19 setembro	**Bloque 1. Raíces da arte europea: o legado clásico**	Grecia, arquitectura	Partenón,
26 setembro		Grecia, arquitectura e escultura	Nike Aptera, Erecteion. O Discóbolo (Mirón), O Doríforo (Policleto),
3 outubro			Metopas da Centauromaquia do Partenón Hermes de Olimpia (Praxíteles), o Apoxiomenos (Lisipo)
10 outubro		Roma, arquitectura	O Panteón, O Coliseo, Arco de Triunfo de Tito, Acueducto de Segovia, Teatro de Mérida
17 outubro	**Bloque 2. Nacemento da tradición artística occidental: a arte medieval**	Arte bizantina Arte prerrománica	Santa Sofía de Constantinopla Santa Comba de Bande (visigoda), Santa María do Naranco (asturiana), San Miguel de Celanova (mozárabe)
24 outubro		Arte románica e de transición	Catedral de Santiago: arquitectura interior, Porta de Platerías, Pórtico da Gloria Interior Mosteiro de Oseira
31 outubro		Arte gótica, arquitectura e escultura	Catedral de Reims (fachada occidental), Catedral de León, Anunciación de Reims, Visitación de Reims

7 novembro		A pintura gótica cara ó Rexurdimento	Giotto: Capela dos Scrovegni (A fuxida a Exipto)
14 novembro			Van Eyck: O matrimonio Arnolfini Bosco: O Xardín das Delicias
21 novembro	**Bloque 3. Desenvolvemento e evolución da arte europea no mundo moderno**	O Quattrocento italiano	Brunelleschi: Santa María dei Fiori, Basílica de San Lorenzo Donatello: David, O Gatamelata Masaccio: O Tributo Michelozo: Palacio Medici-Ricardi
27 novembro a 1 decembro	PROBAS ECRITAS 1ª AVALIACIÓN		
2º TRIMESTRE			
5 decembro		Arquitectura do Cinquecento italiano e Manierista	Bramante: San Pietro in Montorio Miguel Anxo: Cúpula de San Pedro do Vaticano Giacomo della Porta e Vignola: Il Gesú Palladio: Vila Capra
12 decembro		O Cinquecento italiano,pintura	Leonardo da Vinci: A Virxe das Rocas, A Gioconda Rafael: A Escola de Atenas Migurel Anxo: a bóveda da Capela Sixtina Tiziano: Retrato de Carlos Vna Batalla de Mühlberg, A Venus de Urbino
19 decembro		O Cinquecento italiano, escultura	Miguel Anxo: David, Moises, Esculturas das tumbas dos Medicis, Piedade do Vaticano

9 xaneiro		O Rexurdimento español	Herrera: O Escorial O Greco: O martirio de San Mauricio, O enterro do Señor de Orgaz, A adoracióndos pastores.

16 xaneiro		A arquitectura barroca italiana	Maderno: fachada San Pedro do Vaticano Bernini: Praza do Vaticano Borromini: San Carlos das Catro Fontes
23 xaneiro		A escultura e pintura barroca italiana	Bernini: A Transververación de Santa Tereixa, Apolo e Dafne Caravaggio: A vocación de San Mateo Artemisia Gentileschi: Judit decapitando a Holofernes
30 xaneiro		O Barroco español	Gregorio Fernández: A Piedade Velázquez: O aguador de Sevilla, A fragua de Vulcano, A rendición de Breda, As Meninas
6 febreiro		O Barroco español	Gregorio Fernández: A Piedade Velázquez: O aguador de Sevilla, A fragua de Vulcano, A rendición de Breda, As Meninas
20 febreiro		O Barroco galego	Andrade: Torre do reloxo da Catedral de Santiago F. de Casas: fachada do Obradoiro da Catedral de Santiago Simón Rodríguez: Fachada de Santa Clara
27 febreiro	**REPASO**		
4-8 MARZO	**PROBA ESCRITA 2º AVALIACIÓN**		

3º TRIMESTRE			
12 marzo	**Bloque 4. O século XIX: a artenun mundo en transformación**	Goya, artista contemporáneo	O Quitasol, A familia de carlos IV, O dous de maio, Os fusilamentos do tres de maio, Saturno devorando ao seu fillo
19 marzo		Impresionismo e Postimpresionismo	Manet: O almorzo campestre Monet: Impresión, sol nacente, A serie da catedralde Rouen Cezanne: Natureza morta con tarteira, os xogadores decartas Van Gogh: A noite estrelada Gauguin: Despois do sermón, O mercado Seurat: A tarde de domingona Grande Jatte Camille Claudel: La edad madura
2 abril	**Bloque 5. A ruptura ca tradición: a arte na primeiramitade do século XX** **Bloque 6. A universalizaciónda arte desde a segunda metade doséculo XX**	As vangardas: expresionismo, fauvismo, abstracción, cubismo	Munch: O grito. Kiechner: A rúa Matisse: A alegría de vivir Kandinsky: Primeira acuarela abstracta
9 abril		Picasso:	As señoritas de Avignon, O retrato de Ambroise Vilard, Naturaleza muerta con silla de rexilla, O Guernica
16 abril		As vangardas: dadaismo, surrealismo	Duchamp: A fonte,L.H.O.O.Q Dalí: a persistencia da memoria Frida Kahlo: La columnarota maruja Mallo: La verbena Magritte: A chave dos campos Miró: O carnaval de arlequín, mulleres e paxarosá luz da lúa

23 abril		Arquitectura contemporánea	Wright: A casa da fervenza, Museo Guggenheim de Nova York Mies van der Rohe: Pavillón alemán en Barcelona, Sagram Building en Novoa York Le Corbusier: A casa Saboya
30 abril		As artes plásticas na segunda mitade do século XX	Pollok: Uno: número 31 Tapies: Pintura (1955, Museo Reina Sofía) André: Equivalente VIII Kosuth: Una y tres sillas Warhol: Marilyn Monroe Marina Abramovic: Art must be beautiful Artist must be beautiful Cindy Sherman: Untitle film still. Louis Bourgeois: Mamá
2 a 8 maio	EXAMES 3ª AVALIACIÓN		
12 xuño	Último día de clase 2º Bacharelato		
17 – 19 xuño	**Exames extraordinarios**		

Grupo tarde luns 19:00 a 19:45

1º TRIMESTRE			
DATAS	BLOQUES DE CONTIDOS	TEMAS	OBRAS
18 setembro	**Bloque 1. Raíces da arte europea: o legado clásico**	Grecia, arquitectura	Partenón,
25 setembro		Grecia, arquitectura e escultura	Nike Aptera, Erecteion. O Discóbolo (Mirón), O Doríforo (Policleto),
2 outubro			Metopas da Centauromaquia do Partenón, Hermes de Olimpia (Praxíteles), o Apoxiomenos (Lisipo)
9 outubro		Roma, arquitectura	O Panteón, O Coliseo, Arco de Triunfo de Tito, Acueducto de Segovia, Teatro de Mérida
16 outubro	**Bloque 2. Nacemento da tradición artística occidental: a arte medieval**	Arte bizantina Arte prerrománica	Santa Sofía de Constantinopla Santa Comba de Bande (visigoda), Santa María do Naranco (asturiana), San Miguel de Celanova (mozárabe)
23 outubro		Arte románica e de transición	Catedral de Santiago: arquitectura interior, Porta de Platerías, Pórtico da Gloria Interior Mosteiro de Oseira
30 outubro		Arte gótica, arquitectura e escultura	Catedral de Reims (fachada occidental), Catedral de León, Anunciación de Reims, Visitación de Reims
6 novembro		A pintura gótica cara ó Renacemento	Giotto: Capela dos Scrovegni (A fuxida a Exipto e O pranto ante Cristo morto)
13 novembro			Van Eyck: O matrimonio Arnolfini Bosco: O Xardín das Delicias
20 novembro	**Bloque 3. Desenvolvemento e evolución da arte europea no mundo moderno**	O Quattrocento italiano	Brunelleschi: Santa María dei Fiori, Basílica de San Lorenzo Donatello: David, O Gatamelata Masaccio: O Tributo

			Michelozo: Palacio Medici-Ricardi
27 novembro -1 decembro	EXAMES 1ª AVALIACIÓN		
2º TRIMESTRE			
4 decembro		Arquitectura do Cinquecento italiano e Manierista	Bramante: San Pietro in Montorio Miguel Anxo: Cúpula de San Pedro do Vaticano Giacomo della Porta e Vignola: Il Gesú Palladio: Vila Capra
11 decembro		O Cinquecento italiano,pintura	Leonardo da Vinci: A Virxedas Rocas, A Gioconda Rafael: A Escola de Atenas
18 decembro			Migurel Anxo: a bóveda da Capela Sixtina Tiziano: Retrato de Carlos V na Batalla de Mühlberg, A Venus de Urbino
8 xaneiro		O Cinquecento italiano, escultura	Miguel Anxo: David, Moises, Esculturas das tumbas dos Medicis, Piedade do Vaticano
15 xaneiro		O Renacemento español	Herrera: O Escorial O Greco: O martirio de San Mauricio, O enterro do Señor de Orgaz, A adoracióndos pastores
22 xaneiro		A arquitectura barroca italiana	aderno: fachada San Pedro do Vaticano Bernini: Praza do VaticanoBorromini: San Carlos dasCatro Fontes

29 xaneiro		A escultura e a pintura barroca italiana	Bernini: A Transververación de Santa Tereixa, Apolo e Dafne Caravaggio: A vocación de San Mateo Artemisia Gentileschi: Judit decapitando a Holofernes
5 febreiro		O Barroco español	Gregorio Fernández: A Piedade Velázquez: O aguador de Sevilla, A fragua de Vulcano, A rendición de Breda, As Meninas
19 febreiro		O Barroco galego	Andrade: Torre do reloxo da Catedral de Santiago F. de Casas: fachada do Obradoiro da Catedral de Santiago Simón Rodríguez: Fachada de Santa Clara
26 febreiro	**Bloque 4. O século XIX: a artenun mundo en transformación**	Goya, artista contemporáneo	O Quitasol, A familia de carlos IV, O dous de maio, Os fusilamentos do tres de maio, Saturno devorando ao seu fillo
4 – 8 marzo	**EXAMES DA 2ª AVALIACIÓN**		

3º TRIMESTRE			
11 marzo		Impresionismo e Postimpresionismo	Manet: O almorzo campestre Monet: Impresión, sol nacente, A serie da catedral de Rouen Cezanne: Natureza morta con tarteira, Os xogadores decartas Van Gogh: A noite estrelada Gauguin: Despois do sermón, O mercado Seurat: A tarde de domingo na Grande Jatte Camille Claudel: La edad madura
18 marzo	**Bloque 5. A ruptura ca tradición: a arte na primeiramitade do século XX** **Bloque 6. A universalizaciónda arte desde a segunda metade doséculo XX**	As vangardas: expresionismo, fauvismo, abstracción, cubismo	Munch: O grito Kiechner: A rúa Matisse: A alegría de vivir Kandinsky: Primeira acuarela abstracta
8 abril			Picasso: As señoritas de Avignon, O retrato de Ambroise Vilard, Naturalezamuerta con silla de rexilla, O Guernica
15 abril		As vangardas: dadaismo, surrealismo	Duchamp: A fonte, L.H.O.O.Q Dalí: a persistencia da memoria Frida Kahlo: La columna rota maruja Mallo: La verbena Magritte: A chave dos campos Miró: O carnaval de arlequín, mulleres e paxaros á luz da lúa

22 abril		Arquitectura contemporánea	Wright: A casa da fervenza, Museo Guggenheim de Nova York Mies van der Rohe: Pavillón alemán en Barcelona, Sagram Building en Novoa York Le Corbusier: A casa Saboya
29 abril		As artes plásticas na segunda metade do séculoXX	Pollok: Uno: número 31 Tapies: Pintura (1955, Museo Reina Sofía) André: Equivalente VIII Kosuth: Una y tres sillas Warhol: Marilyn Monroe Marina Abramovic: Art must be beautiful Artist must be beautiful Cindy Sherman: Untitle film still. Louis Bourgeois: Mamá
2-8 maio	**EXAMES 3ª AVALIACIÓN**		
12 xuño	Último día de clase 2º de bacharelato		
17 – 19 xuño	**Exames extraordinarios**		

4. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Os instrumentos de avaliación utilizados serán principalmente as probas escritas (exames), das que se tirará a nota da cualificación da materia. No obstante, resérvase a posibilidade de computar un 10% a realización de actividades, traballos…

- Realizaranse tres avaliacións, coincidindo cada uha delas co final dun trimestre.
- A finais de cada avaliación, nas datas establecidas polo centro, realizarase un exame.
- Os exames incluirán preguntas teóricas (definicións e/ou temas) e preguntas de clasificación e análise de obras.
- A cualificación da avaliación será a da nota do exame. Non obstante, poderá reservarse ata un 10% da nota da avaliación para a valoración de traballos e exercicios proposto, en función da dispoñibilidade de elementos avaliables.

-A nota de final de curso será a nota media das diferentes avaliacións, sempre e cando cada unha delas sexa igual ou superior a 4.

-No exame extraordinario ofrecerase ao alumnado a posibilidade de recuperar as avaliacións non superadas previamente. É dicir, farase unha proba específica para aqueles que teñan unha avaliación suspensa. Pero os que teñan máis dunha avaliación suspensa, terán que facer unha proba global de todo o curso.

-A continua non asistencia á clase levará consigo a perda do dereito á avaliación continua.

-O alumnado que non seguira o proceso de avaliación continua realizará a proba global extraordinaria.

- A nota final do curso será a media aritmética da puntuación obtida nas tres avaliacións.

5. CONTIDOS MÍNIMOS

Considéranse requisito imprescindible para aprobar a materia amosar unha boa disposición cara a materia, con esforzo e interese persoal, que fagan posible a consecución de destrezas e coñecementos nos distintos aspectos de cada tema, que a continuación se enumeran:

- Saber expoñer coherentemente oralmente e por escrito as ideas, con corrección léxica, ortográfica e gramatical.
- Saber buscar información utilizando información de fontes variadas, incluídas as TICs.
- Utilizar adecuadamente o vocabulario específico dos distintos temas estudados
- Saber recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características dos distintos estilos artísticos incluidos no programa, en relación co seu contexto histórico e cultural.
- Saber explicar a función social da arte en cada sociedade, especificando o papel desempeñado polos/as clientes e artistas, e as relacións entre eles.
- Saber clasificar, analizar e comentar as obras seleccionadas, aplicando un método que abranga diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).